

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ต้องสูญเสียเงินตราเพื่อการรักษาพยาบาล ผู้เจ็บป่วยในแต่ละปีเป็นเงินจำนวนไม่น้อย ขณะนี้ประเทศไทยต้องสั่งซื้อยารักษาโรค จากต่างประเทศปีหนึ่ง ๆ เป็นเงินมากกว่า ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท (ประเวศ วะสี ๒๕๒๖ : ๑๗๑) นอกจากนี้รัฐบาลยังต้องทุ่มเทเงินงบประมาณเพื่อการสร้างอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ ตลอดจนค่าจ้างบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลอีกปีละหลาย พันล้านบาท ในส่วนตัวของประชาชนเองก็ต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายของครอบครัว เพื่อการรักษาพยาบาลอีกถึงร้อยละ ๕ - ๘ ของรายได้ครอบครัว ซึ่งรายจ่ายดังกล่าวนี้เป็น รายจ่ายที่ค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับรายรับของครอบครัวที่ยากจน ซึ่งมีอยู่ค่อนข้างมาก (ยุทธนา สุขสมิติ ๒๕๒๓ : ๕๗) นอกจากนี้ยังมีการวิจัยพบว่า ประชาชนในต่าง จังหวัดต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่ายา เพื่อการเข้า มารักษาพยาบาลในโรงพยาบาลในกรุงเทพฯ ปีหนึ่ง ๆ เป็นเงินไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ล้านบาท (เสมอ พริ้งพวงแก้ว อ้างถึงใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๒๕ : ๘)

เงินจำนวนมากมายเหล่านี้ได้ถูกใช้จ่ายออกไปเพียงเพื่อการรักษาสุขภาพ ร่างกายที่ป่วยไข้ให้กลับคืนสู่สภาพปกติเท่านั้น ผลที่ได้รับเพียงแค่เสมอตัว ซึ่งไม่ได้ เกิดผลงอกเงยทางด้านเศรษฐกิจแม้แต่น้อย จึงนับว่าเป็นการสูญเสียเงินตราที่นำ เสียหายเป็นอย่างยิ่ง และเมื่อมองไปถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศจะพบว่า นอกจาก จะสูญเสียเงินเป็นจำนวนมากโดยไม่ได้รับผลกำไรขึ้นมาแล้ว ยังจะเป็นการบั่นทอน เศรษฐกิจของชาติอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนทุกคนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการผลิตต่าง ๆ เมื่อประชาชนบางส่วนต้องเจ็บป่วย ย่อมไม่สามารถ ประกอบอาชีพหรือปฏิบัติงานได้ตามปกติ เป็นเหตุให้กำลังผลิตโดยรวมของชาติ ต้องลดน้อยลงหรือได้ผลไม่เต็มที่

ภาวะการเจ็บป่วยของประชาชนได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี ซึ่งหมายถึงค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้ได้สูงขึ้นตามไปด้วย อัตราการเพิ่มจำนวนของผู้ป่วยค่อนข้างจะเป็นไปในอัตราสูง กึ่งสถิติตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ห่างกันเพียง ๕ ปี ปรากฏว่าจำนวนผู้ป่วยที่มารับการรักษายาบาลจากโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขของรัฐทั่วประเทศ ได้เพิ่มขึ้นจาก ๑๐ ล้านคน เป็น ๒๑ ล้านคน (ยุทธนา ศุขสมิต ๒๕๒๓ : ๔๕) การเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ กล่าวคือ ประชาชนมีจำนวนมากขึ้น มีโรงพยาบาลมากขึ้น ประชาชนมีการศึกษาคีขึ้น การคมนาคมดีขึ้น รวมทั้งความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้มนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับสารพิษ สารเคมีต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันมากขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เกี่ยวข้องกับโรคภัยไข้เจ็บป่วย จึงมีผลทำให้จำนวนผู้ป่วยที่มารับการรักษายาบาลจากโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขมีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก

จากสภาวะดังกล่าวดูเหมือนว่าประชาชนเจ็บป่วยมากเกินความจำเป็น (ประเวศ วะสี ๒๕๒๖ : ๑๓๒) ซึ่งค่ากล่าวนี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งพบว่า ในจำนวนผู้ป่วยที่มาขอรับการรักษายาบาลในโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขของรัฐนั้น มีผู้ป่วยมากถึงร้อยละ ๖๕ เป็นโรคที่รักษายากหรือเป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ด้วยตนเอง ต่อมาอีก ๕ ปี มีผู้วิจัยพบว่าผู้ป่วยที่มาขอรับการรักษายาบาลจากโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ ร้อยละ ๓๐ เป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ (วิภา ไชยณรงค์ ๒๕๒๖ : ๕) อาจกล่าวได้ว่าเมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้นจะมีผู้ป่วยมาโรงพยาบาลมากขึ้น จากการศึกษาวิจัยผู้ป่วยในสหรัฐอเมริกาพบว่า ในบรรดาผู้ป่วยที่หายจากป่วยไข้ ๑๐๐ คน จะมีผู้ป่วยเป็นโรคที่หายเองได้ถึงร้อยละ ๔๐ ในจำนวนผู้ป่วยที่หายจากโรคได้เองนั้น มีทั้งหายเพราะการเอาใจใส่สุขภาพ หายเพราะมีความศรัทธาคอผู้ให้การรักษา ส่วนผู้ป่วยอีกร้อยละ ๒๐ คือผู้ป่วยที่เป็นโรคอันไม่อาจป้องกันได้หรือไม่สามารถหายเองได้ และต้องการได้รับการรักษาอย่างจริงจังจึงจะหาย (ประเวศ วะสี ๒๕๒๖ : ๑๓๐)

ภาวะการเจ็บป่วยเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่า โรคที่ประชาชนเป็นอยู่ทุกวันนี้ ส่วนมาก มีโรคที่มีความร้ายแรงถึงกับจะต้องให้แพทย์รักษาเสมอไป เพราะบางโรคประชาชนสามารถป้องกันมิให้เกิดกับตัวเอง หรือครอบครัวได้ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีผู้เจ็บป่วย รัฐก็พึงมีหน้าที่ในการจัดหาสถานบริการรวมทั้งบุคลากรเพื่อการบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ให้กับประชาชน แต่ในปัจจุบันนี้รัฐก็ยังไม้อาจจัดสร้างโรงพยาบาลให้ทั่วถึงทุกอำเภอของประเทศได้ ทั้งนี้เพราะจะต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก และการผลิตแพทย์ยังคงอยู่ในอัตราที่ไม่เพียงพอกับความต้องการ (ชนินทร์ วโรทัย ๒๕๒๑ : ๕)

ปัญหาทั้งกล่าวนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะประเทศไทยเท่านั้น หลายประเทศทั่วโลก ต่างก็มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชนเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ทางองค์การอนามัยโลก จึงได้หยิบยกเรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชนขึ้นมาพิจารณาเพื่อหาทางช่วยเหลือและแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ในการประชุมสัชชาอนามัยโลกสมัยที่ ๓๐ ที่ประชุมได้มีการตกลงในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ หรือ พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นปีเป้าหมายที่จะให้ประชาชนทุกคนในโลกได้รับการพัฒนาให้สุขภาพอนามัยในระดับที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข และเป็นประโยชน์ต่อสังคม องค์การอนามัยโลกได้กำหนดคำขวัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ ซึ่งแปลเป็นไทยว่า "สุขภาพดีถ้วนหน้าเมื่อปี ๒๕๔๓" และใช้คำขวัญนี้เป็นหลักในการรณรงค์ เรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชน หลังจากการประชุมสมัชชาอนามัยโลกได้ ๑ ปี ทางองค์การอนามัยโลกและองค์การยูนิเซฟ ก็ได้ร่วมมือกันจัดประชุมเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยที่จัดว่าเป็นครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่งที่เมือง ฮัลมา อคา ในประเทศรัสเซีย ทั้งนี้เพื่อร่วมกันพิจารณาค้นหาแนวทางที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในอันที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ในการประชุมครั้งนั้นได้มีการประกาศอย่างเป็นทางการว่า "การให้การศึกษแก่ประชาชนในเรื่องสุขภาพอนามัย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการสาธารณสุขมูลฐาน" ที่ประชุมได้ร่วมกันกำหนดว่า สาธารณสุขมูลฐานควรประกอบด้วยอะไรบ้าง และปรากฏว่า "การให้การศึกษแก่ประชาชนในเรื่องสุขภาพอนามัยและการป้องกันโรค" ได้รับการเห็นพ้องต้องกันว่ามีคามสำคัญสูงสุดและถูกจัดไว้ในองค์ประกอบลำดับที่ ๑ ของการสาธารณสุขมูลฐาน (สำลี เบลียนบางซ้าง ๒๕๒๖ : ๑๓๒) นอกจากนี้ในเอกสารขององค์การอนามัยโลกยังได้เน้นถึงความสำคัญ

ของประชาชน โดยกล่าวว่า ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ประชาชนจะต้องมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาความสามารถทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันโรค การให้ภูมิคุ้มกัน การส่งเสริมสุขภาพและการรักษาโรคให้กว้างขวางที่สุด รัฐต้องมีนโยบายรณรงค์ปลุกกระหม่อมให้ประชาชนตื่นตัวในเรื่องสุขศึกษาทั่วประเทศ โดยการใช้สื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ (ประเวศ วะสี ๒๕๒๖ : ๑๗๒) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าความสำคัญของการให้การศึกษแก่ประชาชนในเรื่องสุขภาพอนามัยและการป้องกันโรคเป็นสิ่งสำคัญและการให้การศึกษแก่ประชาชนได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ได้ง่ายขึ้น สื่อต่าง ๆ เหล่านี้มีหลายชนิดใช้ได้หลายวิธีการ หลายแบบ และทำได้ในหลายสถานที่ แต่สิ่งหนึ่งที่บุคคลในวงการแพทย์ และสาธารณสุขต่างเห็นพ้องต้องกันคือ โรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขน่าจะเป็นสถานที่ที่ดีที่สุดในการให้ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยสำหรับประชาชน เพราะจากอัตราการเพิ่มของจำนวนผู้ป่วยที่มาบริการรักษาในโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขของรัฐทั่วประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๒๒ ซึ่งผู้ป่วยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่าเท่าตัว ทั่วระยะเวลาห่างกันเพียง ๕ ปี จึงพอจะคาดคะเนได้ว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ เป็นต้นไป จะมีผู้ป่วยมาขอรับบริการจากโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และถ้ารวมญาติผู้ป่วยเข้าไปด้วยก็อาจจะมีประชาชนมาโรงพยาบาลทั้งหมดในแต่ละปีมากยิ่งขึ้นไปอีก และการที่ประชาชนมาที่โรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขจำนวนมากนั้น มักเป็นการแน่นอนว่าประชาชนเหล่านั้นกำลังอยู่ในสภาวะที่เดือดร้อนจากโรคภัยไข้เจ็บ โดยธรรมชาติของมนุษย์มักให้ความสนใจเป็นพิเศษกับเรื่องที่ตนกำลังมีปัญหาอยู่ ภัยเหตุนี้จึงเป็นที่เชื่อกันว่าโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขต่าง ๆ เป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งจะได้รับผลดีที่สุดเมื่อเทียบกับสถานที่อื่น ๆ (วิภาไชยณรงค์ ๒๕๒๖ : ๑๘)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า โรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข เป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการดำเนินการให้ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยสำหรับประชาชนเป็นอย่างมาก

ปัจจุบันโรงพยาบาลต่าง ๆ ได้นำเอาสื่อหลายชนิดมาใช้เพื่อการเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนได้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับโรคต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการการป้องกันรักษาโรคอย่างง่ายที่ประชาชนสามารถปฏิบัติได้ หน่วยงานต่าง ๆ ที่นำสื่อมาใช้เพื่อการเผยแพร่ความรู้สำหรับประชาชนนับวันจะมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หน่วยงานบางแห่งใช้สื่อทันสมัยและใช้สื่อหลายชนิด เช่น ที่โรงพยาบาลศิริราช มีการติดตั้งเครื่องรับโทรทัศน์สีไว้ตามชั้นต่าง ๆ ของตึกในบริเวณที่มีผู้ป่วยมารับการรักษา ประชาชนในที่นั้นจะได้ชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับเรื่องของสุขภาพอนามัยจากเทปโทรทัศน์ที่ส่งรายการมาจากห้องควบคุมส่วนกลางด้วยระบบสายเคเบิล ซึ่งได้ทำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๓ จนถึงปัจจุบันโรงพยาบาลอื่น ๆ ที่ใช้สื่อประเภทนี้เช่นเดียวกันได้แก่ โรงพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และโรงพยาบาลบางแห่งใช้ภาพยนตร์ สไลด์ รวมทั้งสื่อประเภทอื่นด้วยนับได้ว่าโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข แต่ละแห่งได้พยายามจัดหาสื่อชนิดต่าง ๆ มาใช้ เพื่อให้การเผยแพร่เป็นไปอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ

นอกจากโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขในเขตกรุงเทพมหานคร แล้ว โรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขในต่างจังหวัดบางแห่งมีเครื่องมือชนิดทันสมัยใช้ในการเผยแพร่ความรู้สำหรับประชาชนเช่นเดียวกับที่กรุงเทพฯ แต่ยังคงขาดวัสดุเป็นต้นว่า เทปโทรทัศน์ ที่จะใช้กับเครื่องมือเหล่านั้น จากข้อมูลที่ได้จากโรงพยาบาลศิริราชพบว่าได้มีโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขต่าง ๆ ได้ติดต่อขอความร่วมมือมายังหน่วยโทรทัศน์ เพื่อสำเนาเทปโทรทัศน์ไปใช้เพื่อการเผยแพร่ความรู้สำหรับประชาชน หน่วยโทรทัศน์แห่งนี้เป็นหน่วยงานที่ผู้วิจัยทำอยู่เป็นแหล่งที่ดำเนินการผลิตสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาแพทย์ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ผลิตสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้สำหรับประชาชนด้วย โดยผลิตทั้งสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ในโรงพยาบาลทางวิทยุ และทางโทรทัศน์ จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้รับจากการดำเนินการในการผลิตสื่อ และความต้องการในการใช้สื่อเพื่อนำไปใช้ในการเผยแพร่ด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในต่างต่าง ๆ ทำให้เห็นความจำเป็นว่าควรนำสื่อต่าง ๆ มาใช้ของเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ในโรงพยาบาล และสถานบริการสาธารณสุข โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครที่เป็นแหล่งที่มีการเผยแพร่มากที่สุดนั้น ถึงเวลาที่จะได้มีการวิเคราะห์คุณภาพของสื่อที่นำมาใช้ว่าให้ประโยชน์มากน้อยเพียงไร โดยเจ้าหน้าที่

เผยแพร่ในฐานะผู้ใช้และประชาชนที่ได้รับข้อมูลจะเป็นผู้ให้ความคิดเห็นได้ว่าสื่อที่ใช้เหมาะสมหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ที่ได้รับดังกล่าว นอกจากจะเป็นการประเมินผลงานการผลิตสื่อที่ได้จัดทำไปแล้ว ยังจะเป็นแนวทางในการผลิตสื่อให้ได้อย่างเหมาะสมในโอกาสต่อไป ความที่ไค้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า นโยบายขององค์การอนามัยโลก และแผนพัฒนาสาธารณสุขของประเทศไทย ต่างก็มีนโยบายที่จะสนับสนุนการดำเนินการสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรงอยู่แล้ว ฉะนั้นการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากเป็นการประเมินผลของสื่อที่ผลิตและใช้อยู่แล้ว ยังจะช่วยให้ทราบแนวทางในการผลิตต่อไปด้วย ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับนโยบายการสาธารณสุขของประเทศไทยและองค์การอนามัยโลกแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนที่จะได้รับความรู้จากการเผยแพร่ในเรื่องสุขภาพอนามัยอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยสำหรับประชาชน ของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

๑. สถานที่ที่ใช้เผยแพร่ความรู้สำหรับประชาชน จำกัดในเขตโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข ในกรุงเทพมหานคร เท่านั้น
๒. ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเผยแพร่ ได้แก่ประชาชนที่เป็นผู้ป่วยที่มาขอรับบริการตรวจรักษาแล้วกลับบ้านได้ และญาติผู้ป่วยที่มาโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข ไม่รวมถึงผู้ป่วยที่พักรักษาตัวในโรงพยาบาล
๓. เนื้อหาของสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ ได้แก่ เนื้อหาความรู้สุขภาพอนามัยหรือการป้องกันโรค ที่ยอมรับกันทั่วไปว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้

คำจำกัดความในการวิจัย

สื่อเพื่อการเผยแพร่ หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ เอกสารและแผ่นพับ ภาพพลิก โปสเตอร์ สไลด์ สไลด์ประกอบเสียง ภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ และเทปบันทึกเสียง

ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับโรคต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ การปฏิบัติตนยามเจ็บป่วย ที่ประชาชนควรทราบและสามารถนำไปปฏิบัติได้ เช่น โรคหวัด โรคทางเดินอาหาร การออกกำลังกาย ฯลฯ

เจ้าหน้าที่ หมายถึง พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล นักศึกษา เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา แพทย์ หรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยสำหรับประชาชนในโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข

โรงพยาบาล หมายถึง โรงพยาบาลของรัฐ ตามที่มีรายชื่อปรากฏในบัญชีรายชื่อสถานบริการสาธารณสุขของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. ๒๕๒๓

สถานบริการสาธารณสุข หมายถึง สถานตรวจรักษาโรคที่ไม่ได้เรียกชื่อว่าโรงพยาบาล แต่มีการตรวจรักษาผู้ป่วยเช่นเดียวกับโรงพยาบาล เช่น สถาบันมะเร็งแห่งชาติ สถานกามโรค ศูนย์สุขวิทยาจิต ฯลฯ ซึ่งเป็นสถานบริการของรัฐ ตามรายชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อสถานบริการสาธารณสุขของรัฐในกรุงเทพมหานคร จากเอกสารของกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. ๒๕๒๓

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. เพื่อเป็นการประเมินผลสื่อที่ได้จัดทำมาแล้วว่าสามารถนำไปใช้เพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยสำหรับประชาชน ของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร

๒. เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตสื่อที่ใช้ให้ได้อย่างเหมาะสมในการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยสำหรับประชาชน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป